

בתולה נשאת פרק ראשון

אבינו לא היה מותר לנשואים... בתולה נשאת פרק ראשון... את כל חובותיה...

בתולה נשאת פרק ראשון... גינת אצבעו באוניו ודיעו דאמר ר' אלעזר... אפני מה אצבעותיו של אדם דומות לתורת... מאי טעמא אילימא משום דמהלך כל רדא...

בתולה נשאת

גינת אצבעו... את כל חובותיה... בתולה נשאת פרק ראשון... את כל חובותיה...

בתולה נשאת פרק ראשון... גינת אצבעו באוניו ודיעו דאמר ר' אלעזר... אפני מה אצבעותיו של אדם דומות לתורת... מאי טעמא אילימא משום דמהלך כל רדא...

בתולה נשאת

בתולה נשאת פרק ראשון... גינת אצבעו באוניו ודיעו דאמר ר' אלעזר... אפני מה אצבעותיו של אדם דומות לתורת... מאי טעמא אילימא משום דמהלך כל רדא...

בתולה נשאת פרק ראשון... גינת אצבעו באוניו ודיעו דאמר ר' אלעזר... אפני מה אצבעותיו של אדם דומות לתורת... מאי טעמא אילימא משום דמהלך כל רדא...

תוספת ד"ר ה' : גיליון הש"ס... בתולה נשאת פרק ראשון... גינת אצבעו באוניו ודיעו דאמר ר' אלעזר... אפני מה אצבעותיו של אדם דומות לתורת... מאי טעמא אילימא משום דמהלך כל רדא...

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עין משפט
נר מצוה

תשלום דכפל. משלמין את הכפל והוא משלם שלשה לבר הקרן: כי קא טבח ההקדש קא טבח. דהא נלאחר יאות קיימין דלי לפני יאות לא קדשה וכיון דליאזוז קיימה הקדש ציאות ושינוי רשות הלכך לאו דמריה קטנח: ר"ש היא. וכגון שאמר הרי עלי עולה והפריש גביה זו לנדרו דכיון דחייב תורה אור

באחריותו ודבר הגורם לממון הוא כממון דמי ולאו ממירה היא ומיהו לענין טביחה פטור דלע"ג דברשות גבב קיימא דחס אנדו חייב באתרוסם להקדש חל עליה מיהא שם הקדש לאפוקי מרשות מנה קמא ולאו דמריה קא טבח: בקדשים קלים. שהקדישו לשלמים: דר"י יוסף הגלילי זצ"ק (דף י"ב). הלכך לאו ממירה היא ומיהו מרשות מנה קמא אפקינהו שם הקדש ובי קא טבח לאו דמריה קא טבח. ל"א טביחה משום הכי לא מיחייב דבשעת טביחה דהקדש יניחו דלמחר זצ"ק דמי אמר רבי יוסף הגלילי ממון בעלים מהמים אבל לאחר טביחה לא אלא משלמן גביה קא זכו ולא נירעה לי דכתיב הרי שמיטה בזה אמר ר' יוסף הגלילי דמשלמן גבב קא זכו אלא במקדש נחלקו שחלקו נקדשים דהוא חסם שמיטה חריקה והקטרות חלבים אבל בשעת טביחה אבתי ממון בעלים הם: אדחני ירשא כו'. דמשמע דלא מני לנימני חיובא בתר דלקדיש: לפלוג וליתני. כפיפא ולא שמועין חיובא אפילו היכא דלקדיש קודם טביחה: מכרו להדיוט מעיקרא תורא דראובן. קודם שמכרו קרי השור על שמו של גבב ומשמכרו קרו על שם לוקח אבל מכרו לשמים עדיין שם המקדישו עליו שקרו עולמו של פלוני: אמרי נהי דסבר רבי שמעון כו'.

[למנו ע"ג]

[לעיל י"ב
פסחים י'
פטהרין י"ב]

—○○○—

בוסף רש"י
וגרוב מבית האיש.
אמר רחמנא יתום
שנים. ולא מבית
הקדש. דלון משלמו
כפל להקדש (בכורות
י"ב).
שחיטה שאינה
ראויה להקדש. לא
שמה שחיטה. וכל
מזבז ואיפור הבא על
יד שחיטה אע"פ של
עליה (קידושין נ"א).

בשל גורם
ואפילו

[לעיל דף ע"א.
ט"ז]

תשלום דכפל. ולעיל (דף ס"ה): דמוקי ריש לקיש מתני' דגבב והקדיש וחל"כ טבח משלם פלוגמי כפל כשהקדיש בעלים כיון גבב לריך לומר מני השלום דכפל: אלא שהקדש ליהויב. כולה הך סוגיא כו' יוחנן ודלא כריש לקיש דמוקי לה לעיל (דף ס"ה): כשהקדישו בעלים ביד גבב:

השלום דכפל: גבב והקדיש ואחר כך טבח ומכר כו': אמרי בשלמא אמביחה לא מתייב דכי קא טבח ההקדש קא טבח ולא דמריה קא טבח אלא אהקדש ליהויב *מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים הא מני ריש היא דאמר קדשים שחייב באחריותן ברישותיה דמריה קיימי הא מדפיפא ר"ש הוי רישא לאו ר"ש אלא הכא במאי עסקינן בקדשים קלים *ואוליבא דר' יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים הוא וברישותיה קיימי אבל קדשי קדשים מאי משלם תשלומי ד' והמשה אדחני ירשא גבב וטבח ואח"כ הקדיש משלם תשלומי ד' וה' ליפלוג וליתני כדירדה במה דברים אמורים בקדשים קלים אבל בקדשי קדשים משלם תשלומי ארבעה והמשה אלא לעולם לא שנא קדשי קדשים ולא שנא קדשים קלים ודקשיא לך מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים מכרו להדיוט מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דשמעון מכרו לשמים מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דראובן: רבי שמעון אומר וכו': אמרי נהי דסבר ר"ש מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים איפכא מיבעי ליה קדשים שחייב באחריותן פטור דאבתי לא נפק מרשותיה קדשים שאינו חייב באחריותן חייב דמפקי ליה מרשותיה אמרי ר"ש אבילתא אחריתי קא והכי קתני אין הגונב אדר הגונב משלם תשלומי ד' וה' י"ב גונב הקדש מבית בעלים פטור מ"ט *וגונב מבית האיש *ולא מבית הקדש רבי שמעון אומר קדיש שחייב באחריותן חייב כמא מעמא קרינא ביה וגונב מבית האיש ושאינו חייב באחריותן פטור דלא קרינן ביה וגונב מבית האיש ככדי שמעינן ליה לר"ש *דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה קדשים נמי שחיטה שאינה ראויה היא כי אחא רב דימי אמר ר' יוחנן בשוחט תמימים מבפנים לשם בעלים והרי חזרה קרן לבעלים אמר רבי יצחק בר אבין שגשפך הדם כי אחא רבין אמר רבי יוחנן בשוחט תמימים בפנים שלא לשם בעלים וריש

ורבי שמעון הא אמר שמיטה שאינה ראויה לא שמה שמיטה. הא לא חליטין אלא שסם מ"ד אין לשמיטה אלא לבסוף דלמ"ד דישנה לשמיטה מחמתה ועד כוף מני למפך אפילו סבר ר"ש שמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה אמאי חייב אשחוטו חוץ ד' וה' מני שחט ביה פורתא אסרה ואודך לאו דמריה קטנח: **שחיטה** שאינה ראויה היא ולא שמה שמיטה. לגבי ארבעה וחסמה דגמר מוטבח טבח והכן בר מלגבי לאו דשחטין חוץ דכתיב חייב כחמאז וא"ל ואמאי חייב ליה שמיטה שאינה ראויה ה"ל יכול לפדות בשעת פידוס דבר העומדה והערכה היא כדלמרינן זצ"ל דחולין (דף י"ג) וזון לך מוס גדול יותר משחיטה וזון סברא לומר דלפי שפסול שוב אין לו פדיון דבשלמא פסול שהוא בשפייה כגון פגול אין לו פדיוה משום דמנהו לזרפו כדלמרינן בפרק כל שעה (פסחים ד' כ"ד). כל שבקדש פסול בשם יקרף אבל שחיטה חוץ אינה בשפייה אלא בקבוצה כדלמרינן בפרק עד כמה (בבבא דף ס"ה) מי שאינו עוממה זרחה את הבכור ומשחט על פיו הרי זה יקבר ואינו לדברי המפרש דלא חייב המפריכה כחיה. אלא כגון ישראל בעוממה ונכרי בטוהרה דלאו שחיטה היא דהיא דשחט בה שנים או רוב שנים ועדיין

מפריכה הרי היא כחיה דכפ"ב דחולין (ד' י"ג) *חסם אין משנה בשום מקום אלא היינו היותו העשור והרובע (שם ד' קנ"א) דשונים ישראל בעוממה כו' אבל היכא דשחטה כתיקונה לא חייב מפריכה גמורה היא להזיז מדי גבילה וגם להחירה בחילתה אם היה לה פדיון דהכא אליבא דר"ש קיימי דבין רבי יוחנן ובין ר"ל מורו דקדשי מוצא לר"ש היו בכלל העומדה והערכה כדלמרינן בפרק בתרא דהמורה (ד' נ"ג) ולא פליגי אלא אליבא דרבנן אלא מ"מ קשה לריש לקיש אליבא דרבנן דקדשי מוצא לא היו בכלל העומדה והערכה כדלמרינן דלא משהמיט בשום מקום לשם שחיטה וזוהי לומר דמדרבנן הוא דאין נפדין לפי שעה שחט מוס זה בידים כשאר מקול מוס שאין שחט וניתר על ידי אורו מוס וי"ל דמוס שהוא מחיים חייב מוס לפדות על ידו אבל מוס *דלאחר מיתה לא

בעלי חיות והיו דלא דיי

ק"א מ"י ס"ב ו'
נפיקה פלוג
סמ ע"י ט"א :

במדות י"ל
[ע"י מוס' לשל
ד"ה רש"י]

דהרות הב"ח
(ה) חוס' ר"ה וספק
וכו' לקמן. ר"ב חזילה
דף ע"ב וע"ש במוס'
ד"ס גבב :

[ע"ש במוסות ד"ה
ובתן ועוד שם פ"ה ד"ה
בעין וחוס' במוסות לב
ד"ה ס"ה לאחר שחיטה]

גליון הש"ס
חוס' ד"ה שמיטה וכו'
דלאחר מיתה לא חייב
מוס. ע"י גבב"י ריש
מעילה ד"ה כחון
דמקוין :

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פ"ג

והרבי"ז כתב ח"א"י כי לנו קושיא בזה וכו'. אין כפן העגלה על רכישו דרכינו לישנה דכתיבא...

אחד "או נחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין והרי היא כשאר הנבילות... ה החותך בשר מאבר...

השנת הראב"ד "או נחרה אינה מטמאה... ח"א"י כי לנו קושיא מה ע"כ... שנתר בהמה טהורה ומתקדשת...

לא מחשבה ולא הכשר ולא הכשרים וכו'... וכל שיש להם משנה בזה... וכן הוסיף רש"י וכו'...

המובלעין בכשר... וכן הוסיף רש"י וכו'... וכל שיש להם משנה בזה... וכן הוסיף רש"י וכו'...

משנה למך... ה החותך בשר בזה... וכן הוסיף רש"י וכו'... וכל שיש להם משנה בזה...

משנה למך

ה החותך בשר בזה... וכן הוסיף רש"י וכו'...

שם

על ידי זה תעשה חיה דבר צדקו חשיב כמו חליו -
 וכל מסכת בבל קמח מלאה מזה. אבט סכינו משאו
 שהימן בראש גנו ונפלו ברוח מליו והיזקו. וכל שק
 בשבת מקל וחומר דורה ורוח מסייעתו דכיוצא בזה במקוץ חשיב
 גרמא. ועיין באבן העזר סי' שכ"ח לפני העמדת עלוקה
 שקורין פיהפקיס. והנה ידוע כשחומר אחר בהמנו ברור
 שהבהמה הלך מכחו ככראה בחוש. ואף על פי כן לא
 חייבה תורה מטאת בחומר. והיינו משום שצב על מי
 עושה המעשה ואינו בא מניולא בעין חליו. והרי מתורר
 מזה דמה שבעשה על ידי צב על מי פטור יותר מאלו בעשה
 מניולא על ידו. ועל כן כשם שאם עשה בעלמו
 אינו מחייב אלא בקרוב לולאי שהוגמר על ידי מעשו.
 כך על ידי בהמה נכרי. [דבבהמה רדי' אסור משום
 שבימה בהמון] וכל שכן הוא. דהא על ידי בהמנו
 גרע כלי. ועל כן דוקא במלאכות שביד בהמה לשטותן
 אסרה תורה מחמת. דולאי מעשה המעשה על ידי קולו.
 שדולאי משמע לו ככראה בחוש. אבל במלאכת ידה שאף
 אם ירדפו הכלב אפשר שלא ישיג החי. לא אסרה תורה
 מחמת בזה. וזה ברור. העולה מזה דהמגן אברהם
 מייירי באופן שאין ברור שישגיגו הכלב כגון ביצר וכדומה:

זו) ונראה לי דאם הוא באופן שדולאי ישיגו הכלב.
 לא זה לכד שטורר באיסור מחמת. אלא
 שגראה לי שחייב מטאת האילו עשה בעלמו. והעטס בזה לפי
 מה שהעליתי לעיל סי' קל"א אות ז' וכל שעומד ליוד חשיב יליד
 מעכשיו. דמעכשיו הוא ברשות בעלים ואינו דומה לשאר
 מלאכות עיין שם היטב. ולפי זה מיד ששיסה הכלב
 חסובה החי ילידה כיון שברור שיפססו הכלב חשיב
 החי מעכשיו ברשות האדם. כיון שמניולא יבא לידו בלי
 שום מעשו. ובה אין חלק דמחוסר מעשה בהמנו.
 דשם הבאנו ראי' מבאין לבלובן לערב. והרי מחוסר
 מעשה ביאתם לבלובן. ואף על פי כן חשיב יליד
 מעכשיו. ואם כן בשיסוי הכלב פעל מעשה ידה בעלמו.
 ואפילו יארע מקרה שלא יפססו הכלב אחר כך.
 כבר נתחייב כיון שמהחיל ה' עומד לילד:

זו) ובה מדוקדק לשון הרמ"א שכתב המססה כלב
 אחר חי בשבת הוי ידה. והוא כמו שכתבתי
 דהשסוי בעלמו הוי ידה לא תפיסה הכלב אחר כך.
 ומיירי הרמ"א באופן שברי שידינו הכלב. ולא קשה מדי
 מהרמב"ם דמיירי באין ברי שידינו. דבה לא הוי
 השיסוי ידה ומיירי רק משום דמסייע בעלמו ודוק:

סימן קצו.

מלאכת השוחט.

א) בגמרא (דף ע"ה.) שוחט משום מאי חייב
 פרש"י שחטת במלאכת המשכן היכא
 ומאי עבירתא אי משורות אלים מאדמים למה לי בזה
 שחטת בחניקה נמי סגי עד כאן לשונו. ואינו מוכן
 דמה לי שוחט מה לי חונק [ואין] לומר דזהו באמת
 חירוק הש"ם משום נטילת נשמה. דמה סלקא דעתא
 דמקשה. ועוד דמהיכי חייבי שחי' במשכן חניקה טפי
 משחטת. ובראי' יותר מסתבר שהי' שומעין שאסור
 לנבל בהמה פורסה כמו שכתבו הטוסטות והטאקיס
 ריש חלין:

וגראה

במוליא מים בחנית ללא בטלי חנית למים מפני שהחכות
 חסובה ממנה. כן פירש הראב"ד הביאו הריטב"א.
 וכן משמע בר"ן פרק המליטע. בעינין פלטול מח על
 ידי ככר או מינוק דכתב הר"ן שהכבר בעל לגבי המט.
 ואלו מינוק שירי. ובחידושי הרמב"ן כתב מינוק גם
 כן. משמע דכברא ליה דאדם לא בעיל. וכל שכן
 בגידין דידן שהלבי לזיך האדם. וזה כל מלאכת ידה.
 אי אפשר שיחבטל האדם לגבי הלבי. וכשין שכתב רש"י
 פרק כמה עומדין בדברים המוקלים המונחים על גבי
 קדירה. דאין הקדירה נעשה בסים להם כיון שהם לכסות
 הקדירה. על כן אינו דומה לגמרי לאב והוי חולדה:

סימן קצו

א) כתב הרמב"ם פרק יוד הלכה כ"ב המשלח כלבים
 שיודו לנאים וארנבים וכיוצא בהם וברת
 הלבי מפני הכלב והי' הוא רודף אחר הלבי או שעמד
 בפניו והביטלו עד שהגיע הכלב והפשו הרי זה תולדה
 דהחייב. וטעמו כליו לא ליינו מוקמו חי. ונראה
 דהרמב"ם מרמזו לחרישה עם בהמנו שחייב סקילה
 ועיין ברמב"ם פרק כ' מהלכות שבת שהחייב מקרא
 דובהמתך. והכי נמי בזה. אבל לרעת הרמב"ן דטעם
 חרישה שחייב משום שהבהמה ביד האדם ככלי מחרישה
 וכנידון דידן שאין הכלב ביד האדם פטור. וכבר כתבנו
 בזה בספר אגלי על מלאכת חורש:

ב) כתב הרמ"א המשסה כלב אחר חי בשבת חייב.
 כלבו. וכתב המגן אברהם דהרמב"ם הג"ל
 משמע דאם לא עשה בעלמו שום מעשה פטור. והכלבו
 לאיסורא בעלמא קאמר. וכתב הרב בשלחן ערוך שאסור
 רק מדברי סופרים. ולריך לומר דמיירי שהכלב אינו
 שלו. דאם לא כן יש בו איסור תורה משום שבימת
 בהמנו. ולבית שמאי אין פורסין מודה אלא כדי שיודו
 מצטוד יום ופירש רב יוסף בגמרא משום שבימת כלים.
 והוא הדין לדין צד על ידי כלב. ופשוט. אלא דאפי'
 אין הכלב שלו קשה. כ"י ס"י מן התורה משום מחמת
 אפילו בהמנו נכרי כמו שכתב הר"ן בפרק קמח דע"ז
 וריש פרק מי שהשחך. הביאו המגן אברהם סימן
 רס"ז סק"ה:

ג) ואפשר דכי אמרינן בשמטה לקלי' ואולא מחמת
 חייב משום מחמת באולא ארעטא דמרה
 כדאיחא בקידושין (דף כ"ב:) אבל משסה אינו כך שהוא
 מעורר הכלב ואחר כך עושה הכלב לרעת עלמו. ובה
 אפשר דאפילו הוא עושה מעשה גם כן פטור [ומכל
 מקום כשהבהמה שלו אין להסיר מטעם זה ולאמר דלא
 הוי מלאכת מחשבת דבהמה ליה לה מחשבה. ודוקא
 בעושה לרעת בעלים מהני מחשבת בעלים. דהא מוציק
 קרא שומח להעמיד בהמנו על המחוסר. ומשום דאם
 אינו מעמידה לער הוא לה ותיפיק לי' דארעטא דנפשה
 אכלה ולא הוי מלאכת מחשבת. ואפשר דלהתיר אפילו
 מדריבין קאמר. וקרא אסמכתא בעלמא ולריך פיון בזה]
 [ובספר אגלי על מלאכת חורש סק"א מבוחר דמהני
 מחשבת האדם על מעשה הבהמה לאשויי מלאכת מחשבת
 עיין שם. המניה]:

ד) עוד נראה לי ליישב והוא העיקר לפי עניות
 דעתי. דהנה ידוע שכל שעושה מעשה אשר

שבת חי הוא ומייב ההורגו. וכן לפרש"י בחולין סס שהרא"י כי היכי דאף על גב לענין טומאת נבילות מחובר הוא מטמא טומאת אוכלין. הכא נמי אף על גב דלענין שבת מחובר הוא מטמא טומאת אוכלין. אם אימא דאחר שנשחט רוב שנים לענין שבת מה הוא. אף דלענין טומאת נבילה חי הוא. אם כן מה רא"י מחיבור דלענין נבילה לחיבור דלענין שבת. הא חיבור דלענין שבת הוי חיבור טפי. דהא מאי דחשיב חי לענין נבילה לא חשיב חי לענין שבת. והוא הדין בחיבור דמאי שנא. אלא ודאי דשוה הוא בשבת לענין להחייב עלי' עוד כמו לענין טומאת נבילה:

ז) איברא דיש לדמות נרנא בהוכחה זו. שהרי בשבת (דף ז"ד:) לפורן שפירשה רובה. ולענין שפירשו רובן החולש מהן ככלי פטור אבל אסור. והא אבר המדולדל אף שגשתייר בו כמות השערה אינו מטמא טומאת נבילה כדאימא במתניתין דכריתות ט"ז ואם כן נחייב נמי החולש משום שבת. ואם חלוק בין אבר המדולדל שהוא מנוף החי ללפורן שאינו מנוף החי אלא שגדל על גבי החי. וכן לענין של עוד דעור אינו מנוף החי. ודבר תורה עור אדם טהור. אם כן מאי מיימי הש"ס רא"י לתאנים שלמקו באיביהן שרק גדלים בהלין והמין ללפורן. ועל כרחין לומר כמו שפרש"י בלפורן שפירשה רובה משום שקרובים ליתק. טוב לא הוי מלאכה. שכלאו הכי יתק. ולענין זה אין לדמות שבת לנבילה. והכי נמי דיש לומר כן במפרסת כיון דכלאו הכי סופו למוח טוב לא מחייב עלי' משום שבת:

ח) שוב ראיתי דיש לקיים ההוכחה והואו. דלפורן שפירשה רובה לא קשיא. דיש לומר כמו שכתבתי דשאי לפורן שאינו מנוף החי. ויש רא"י לנברא זו מהא דכתב הבית יוסף יורה דעה סימן ק"ל"ח בפירוש ההוספתא לפורן שפירשה רובה אינה חוללת. דהפי' שאם ה"י דבר חולץ על גבי הלפורן כיון שפירשה רובה חשובה כאלו נחתה. ואבר ובשר המדולדלין שחולצין. היינו אם נמלא על גביהם דבר חולץ. הרי להדיא החילוק בין אבר המדולדל דאף שפירשה רובה כיון דגופה הוא לא חשיב כנפלה. מה שאין כן בלפורן דלאו גופה. ומה דקשיא לי עלה דאם כן מאי מיימי הש"ס רא"י לתאנים שלמקו באיביהן. יש לומר שהרא"י רק דאף על פי דהוי כנפלה לענין טומאת אוכלין הוי חיבור לשבת. אבל עיקר הטעם בתאנים שלמקו משום דלמקו לא חשיב כפירשה רובה:

ט) והדעי שהרי כתבו החוס' (סס קכ"ח): דאפילו ר' יורה דמטהר ביחוד של תאנה שנפשה ומעורה בקליפתה מורה בתאנים שלמקו שמתמאים טומאת אוכלין דלמקו לא הוי אפילו כמעורה. ואם כן מאי מיימי הש"ס רא"י מדאבר המדולדל אינו מטמא טומאת נבילה ללמקו. הא למקו הוי חלוט טפי ממעורה ואינו יכול לחיות. והוא הדין מאבר המדולדל ואינו יכול להעלות ארוכה. אלא ודאי שהרא"י. רק בשבת לא דמי לטומאת אוכלין כי היכי דטומאת נבילה לא דמי לטומאת אוכלין:

י) ולפי מה שכתבתי נכון היטב סברת החוס' דלמקו לא הוי אפילו כמעורה. ומשום דתאנים אינם מנוף האילן. על כן כשלמקו חשובים כחלוטים. מה שאין כן ביחוד שהוא מנוף האילן לא חשיב היחוד כחלוט וטוב גם בתאנים חשובים חיבור כיון שמתחברים

ב) ונראה לפרש דבמתניתין חגי דשחיטה הוא מלאכה משמע אפילו עדיין מפרסת במריה המלאכה. [ונפקא מינה שאפילו הזכר קודם מיתתה חייב מטאת. או אם לא מתה עד מולאי שבת מכל מקום חייב לשחיטה]. ועל זה מקשה כיון דבמלאכה המשכן לא הולכו לשחיטה רק להמיה ואפילו בחניקה סגי. נמלא שהשחיטה אינה מלאכה רק המיתה. ואפילו אם המלא לומר שהמיתה על ידי שחיטה. מכל מקום אין השחיטה מלאכה רק המיתה. והא השוחט שנים או רוב שנים הוא כחי' לכל דבריו. ועל זה משני משום נטילת נטויה. דמכל מקום בשחיטה חשיב מופק חיותא כדאימא בפרק ב' דחולין ובפרק א'. דשני סימנין בבמה ואמר בעוף הוי מופק חיותא. על כן חייב לשחיטה. ובדאי כן הדין כמו השולה דג מן היס דמשיבש בו כסלע בין סגפיריו חייב. כדאמר שמואל בפרק שמונה שראים (דף ק"ז): והוא שמואל דמשני משום נטילת נטויה לטעמי' בשולה דג מן היס. והה פשוט בפ' הסוגיא: L

ג) ויש להסתפק בלשון הש"ס משום נטילת נטויה. אם הפירוש דהוי חולדה נטילת נטויה. ואף דהוי לשחיטה אב מלאכה. אין זה רא"י. דהכי נמי חגי חפי' אב מלאכה. ומפורש בירושלמי דהוא חולדה דבישול. וכן משמע קלת בש"ס דלין שביק התנא בישול סמנין דהוי במשכן ומשני סדורא דפת נקט. והכי נמי בעור הלבי כיון דדרך לשוחטו והוי תיקף מלאכה בשעת שחיטה נקט השוחטו. אף דלפי האמת לא הוי אלא חולדה. מיהו הרמב"ם כתב בין האפי' בין השחיטה בכלל האבות. ואולי כיון שהתנא לא חש למנותם בכלל אבות גם הוא לא חש ולריך עיין:

ד) שוב ראיתי בירושלמי פלוגתא בזה. דריש לקיש בפרקין אחר חבורה אב שחיטה חולדה. ובפרק במה תרליקין פלגי בזה ר' לעזר ור' יוחנן חד כר"ל וחורנא מחליף יעוין סס. ומשמע דמאן דאמר שחיטה חולדה מודה דמיתה הוי אב [וכן נבאר אידיש לקמן ברא"י בבורה] דהו עיקר שהי' במשכן רק בשחיטה מחלקו:

ה) יש להסתפק אם לאחר ששחט צה אחר רוב שנים. נמר הוא מיתתו בשבת אם חייב. ולכאורה נראה דחלוי בפלוגתא דירושלמי כ"ל. דמאן דאמר שחיטה אב כבר נגמרה מלאכתו. ואפילו תאמר שבה שהמיתו לגמרי הוסיף במלאכה. יש לדמותו לבישול שלאחר שנתבשל במאכל בן דרוסאי אין בו עוד חיוב בישול. ולמאן דאמר שחיטה חולדה. אם כן עשה אב מלאכה במה שהמיתו לגמרי [ויש לומר עוד דאם שחט בשוגג וזכר קודם יליאת הנפש וחזר ושכה ואמר כך המיתה לגמרי יתחייב שמים]:

ו) ולכאורה יש להביא רא"י מש"ס חולין (דף קכ"ז): בזה דאבר המדולדל מטמא טומאת אוכלין ולא טומאת נבילות עד-שיפול. קאמר מסייע לר' חייא בר אשי דאמר תאנים שלמקו באיביהן מטמא טומאת אוכלין והקולש מהם בשבת חייב מטאת. ופירשו החוס' דמיימי רא"י להא דהחולש מהן בשבת חייב מטאת. דמדלענין טומאת נבילה מחובר הוא שאינו מטמא. הוא הדין לענין שבת מחובר הוא וחייב התולש. והכי נמי אינו אומר בלאחר שנשחט רוב שנים. מדלענין נבילה חי הוא שאינו מטמא טד חיותו. הוא הדין לחייב

יא) קיצור הדברים דפיר יש להביא ראי' מהא דחולין לשחט בה רוב שנים דחייב טל מה שגמר מיתתה לגמרי אחר כך :

יב) ונראה לי דאם נחר בהמה לא מייחב עד שתמות. אבל בשחט הטמאה מייחב לאלתר [מיהו לרעה רביו חס דבטי תיקון בשעת הקלקול. ודוקא שחט שתיקן מירי אבר מן התי. נמלא שבטמאה יחב מקלקל] ומנא חמינא לה. דהנה קשה לי אהא דהשולא דג מן הים כיון שיבש בו כסלע חייב. מהא דפרק בהמה המקשה (דף ע"ה.) בהא דגים מקבלים טומאה משטה שאין יכולים לחיות. ובטי עלה טולדו דגים סימני טרפה מהו. מיבטי למאן דאמר טרפה חי' מיבטי למאן דאמר טרפה חי' כיון דבדגים אין צמיגם שמוטה. ומבואר דבבהמה שבודאי אינה חי' הוי כמו דגים שאינם יכולים לחיות. ואם כן בהמה טרפה למה לא תקבל טומאה אוכלין. והא מפילו נחרה אין בה טומאה של כלום עד שתמות :

יג) אך ברור של דברים דדוקא דגים דאסיפתן זהו שחיטתן. מהראוי חי' שחיב משילדו יקבלו טומאה וכן סבירא להו לבית שמאי אלא דלדין מהרריים כמו בן פקועה. ומכל מקום כשאניס יכולים לחיות הוי כמו שחט בה רוב שנים ומפרכסת. שהרי אסיפה במקום שחיטה וגם אינו יכול לחיות כמו שחט רוב שנים. ועל כן מצטיא לי להשיג בגולו סימני טרפה ואסיפה במקום שחיטה. אבל בהמה שלא שחטה לא מהני לה טרפה כלום ששחטא טומאה אוכלין :

יד) וכן יש להקשות אהא דהשולא דג. דאם כן כשטעה בהמה טרפה יתחייב [ומדברי המוספות חולין (דף כ"ט.) משמע דבהמה שנעשה טרפה עוד לא נתחייב משום נטילת נשמה כדבעין למימר לקמן אות כ"ז-כ"ח] והתירוק גם כן בג"ל דדוקא דגים דאסיפתן זהו שחיטתן על כן משחיטו יכולים לחיות חסובים כנטול נשמתן מה שאין כן בבהמה טרפה. ועל כן הוא הדין בנחרן שפטור :

טו) אבר בשחט בהמה טמאה כיון ששחטאם טומאה אוכלין הוא הדין דחייב על שחיטתו. ואף דבתמנין לא מצינו אלא בשחט הגבי דלשיטת המוס' אינו כחי' כלל בישראל בטמאה ולא בר העמרה והערכה הוא. מכל מקום כיון דשמואל אחר השולא דג טמא ולא קאמר דג טבור דוקא. משמע דאפי' בטמא והיינו כיון דבטבור אסיפתו זהו שחיטתו אפי' בטמא חייב משום נטילת נשמה. [וכן בד"ן דגים שמקבלים טומאה משחיטתם יכולים לחיות. ולא חילק במשנה בין טמאים לטהורים וכמו שכתבתי] ואף דבש"ס מפרש משיבש בין אפי' ריו. אין זה ראי' דבטבור. דמקן בדה ד"ס שיש לו אפי' ואין לו קשקשה ואי דג טמא. ועיין לפירוט אפי' כ' :

טז) הדרן לשחטתן בהא דמקשה הש"ס שחט משום מאי מייחב. ופירשנו שהשאלה הי' במפרכסת כיון שעדיין כחי' לכל דברי'. וקשיא לי לשיטת המוס' בהא קמא (דף ע"ז.) ובכבודות (דף ל"ב.) דישראל בטמאה חסובה כחמה. אם כן הוי כאלו התימה ממש. ומאי קשיא לי. וכריך לומר על פי מה שכתב המהר"ם בהא דשוחמ בשבת שחיטתו כשרה ולא אמרינן כל מילתא

דאמר רחמנא לא תטביר אי עבד לא מהני. משום דאפילו נאמר לא מהני לא יתוקן האיבור. ואם כן התינה לפי האמת דאפילו נאמר דלא מהני יתחייב משום נטילת נשמה כמו בטמאה וכ"ל. אבל המקשן דהוא סבירא לי דכיון שצחי' יפטור. אין מחייבו משום דהוי שחיטה כשרה. דשוב יקשה כימא לא מהני ויהי' כחי' ויתוקן האיבור. ואף דאמר כך בשמות יתחייב. מכל מקום עכשו לא יהי' איבור :

יז) ורפי מה שכתבתי נראה ליישב על דרך פלפול הא דשוחט משום מאי מייחב שהורכו המוס' להוליא ממשמעות לשוחט דעלמא קאי. ולירי קשה דאם כן מה חידש שמואל משום נטילת נשמה הא מתנין הוא. על כרחין דמתנין קשיא להו לרב ושמואל ולאו אשוחט דעלמא קאי. ולפי עניות דעתי נראה ליישב דשפיר קאי אמתנין ויפיישב גם כן קושיית האחרונים אהא דאמר רב משום טובע. הא אין לביעה באוכלין. והמוס' רי"ד דייק מזה בהמת דיש לביעה באוכלין. ולדין דקיימא לן אין לביעה באוכלין קשה. ולפי מה שכתבתי יש לומר דבמתנין הוי השוחט הגבי אב מלאכה משום דישראל בטמאה כחמה לגמרי כדברי המוס' הג"ל. והוא מתימה ממש והוא אב מלאכה. ומקשה הש"ס משום מאי מייחב. פירוש דמימא אי עבד לא מהני ויהי' כחי' ויפטור. ומשני רב משום טובע. פירוש דאם כימא דלא מהני יחשב כנחרה דהוי טמאה טומאה אוכלין ויתחייב משום טובע. דלפי אמת דמהני שחיטתו אין לביעה באוכלין. אבל אם נאמר דלא מהני שחיטה וכנחרה דמיא ולא יחשב אובל שפיר יתחייב משום טובע. ואם כן לא יתוקן האיבור. דאף שמרויח שלא יתחייב משום שחט. יפסיד כנגדו שיתחייב משום טובע. ושוב מהני והוי אב מלאכה דשוחט. ושמואל אחר משום נטילת נשמה. פירוש דשמואל סבירא לי דאפילו נאמר דלא מהני. יהי' ד"ט כמו בישראל בטמאה ויטמא טומאה אוכלין ולא יתחייב משום טובע. רק בשום נטילת נשמה יתחייב כמו שולא דג מן הים משיבש כסלע בין אפי' ריו חייב. כיון דחייב כחמה לממא טומאה אוכלין. והכא נמי דכוותי' :

יח) ובקשה רב משום טובע אין משום נטילת נשמה לא בתמי'. פירוש דאי אפשר לומר דמשום טובע לבד נתישב הקושיא. דאכתי נאמר לא מהני לגמרי להתייה באכילה. רק יועיל לממא טומאה אוכלין. כמו שוחט טמאה. ויתוקן איבור שוחט כיון דכחי' לכל דברי' וגם משום טובע לא יתחייב דאין לביעה באוכלין. ועל כרחין לומר דרב נמי כשמואל סבירא לי דשחטאם טומאה אוכלין חייב משום נטילת נשמה. ורב נמי כחירולא דשמואל סבירא לי. ואם כן מאי משום טובע דוקא דקאמר. ומשני אף משום טובע. פי' דבחירולא דנטילת נשמה לא צוי לי. דאם כן כימא דלא מהני כלל ויהי' כנחירה. ולא יתחייב משום נטילת נשמה. על כן הוצרך גם לחירולא דטובע. דהשחט ממה כפסך יתחייב או תולדה דטובע או תולדה דנטילת נשמה ולא יתוקן האיבור דבשבת תולדותיהן כיוולא בהן כבד"ס בגא קמא. על כן מהני. ושוב הוי אב מלאכה. זה כתבתי על דרך פלפול למדד האלמדיים :

יט) הנה לשל מן אות ה' עד יא דברט דאם ג- שחט בה אחר רוב שנים וגמר הוא מיתתו בשבת והעלנו שהוא חייב. אך כל זה לדעת הרמב"ם וכייעטו דישראל ששחט טמאה. מכל מקום הוי כחי'

אבני הרכות מלאכת סימן קצו שו"ת שבת נזר צג 186

כז) **איברא** דבהא שמחייב הרמב"ם בשחיטת קלת הסימנים מלינו הומוס' מולקיס דבדר שכתבו (דף כ"ט): דביבור המחיל כגון וזה לשונם דאף שכתבין אחד לא מחייב משום שבת שלא תיקן כלום:

כח) **ולכאורה** ראי' להרמב"ם מהא דשבת (דף קל"ג): במהול שהחיל למוח בשבת ולא נמר חייב חטאת ולא אמרינן שלא תיקן כלום. ומה לי המחיל למוח ולא נמר. מה לי המחיל לשחוט וגמר אחר כך:

כט) **והנראה** לי שדעת הומוס' דבשחיטת סימן אחד חשיב מובל בעלמא דלינו חייב אלא אם כן לריך להולאת הדם. אבל אם אינו לריך פטור. שהרי אפילו אם יגמור אחר כך לא תיקן כלום בהולאת הדם. מה שאין כן במילה שאם יגמור אחר כך הרי תיקן במחילה המילה. על כן חשיב מתקן מטעמיו. אם כן מוכח לפי זה דבמה שעשאה טרפה לא חשיב נטילת נשמה. ובאמת כן הוא מסבירא. מנלן ללמוד מעשה טרפה משחוט. והרמב"ם שחייב במעשה טרפה. יש לו הכרח לזה לשיטתו כמו שאבאר:

ל) **דהנה** במכילתין (דף ק"ז): השולח דג מן היס כיון שיבש בו כסלע חייב. ובפרק בהמה המקשה (דף ע"ה.) בפלוגתא דתנאי דגיס מחימתי מקבלים טומאה בית שמאי אומרים משילודו. בית הלל אומרים משימותו. ר' עקיבא אומר משעה שאין יכולים לחיות. פירש"י דר' עקיבא שיבש בו כסלע וכהואו דשבת ככ"ל. צבי ר' חסדא נולדו דה סומני טרפה מהו חיבשי למאן דאמר טרפה אינה חי' הני מילי בהמה שיש במינה שחיטה. פירש"י דר' עקיבא מיבטיא ל'. ומכל מקום מביאר דטרפה דבהמה אינה יכולה לחיות כמו דג שיבש בו כסלע. [והא דבהמה טרפה אינה מטמא טומאת אוכלין משום שמחוסרת שחיטה. מה שאין כן דגים שאסיפתן וזו שחיטתן. ועל כן סבירא לכו לבית שמאי דגיס משילודו. ולדידן דלא קיימא לן בבית שמאי. משום שחי' אינה מטמא טומאת אוכלין. ועל כן בן פקועה נמי אינו מטמא טומאת אוכלין אף שאלו כבר נשחט משום שהיה חי' כמבואר שם. אבל כשאינה יכולה לחיות הוי כנשחטה ועדיין מפרכסת מטמאה טומאת אוכלין] ואם כן הוא הדין דבהמה שעשאה טרפה חשיב נטילת נשמה:

מ) **אך** יש לחלק דשאני דגיס שמעשה שאין יכולים לחיות חשובים כמתים קלת שמטמאים טומאת אוכלין כר' עקיבא. על כן חשיב נטילת נשמה. והטעם ככ"ל משום שאסיפתן וזו שחיטתן. ובלידוק שאין יכולים לחיות חשובים כמתים קלת. אבל בטרפה בעלמא דלא חשיב כלל כמתה לא הוי נטילת נשמה לחייב עלי' משום שבת:

נ) **אך** הרמב"ם לשיטתו שפסק בבית הלל דגיס משימותו. ואף על פי כן השולח דג מן היס משיבש בו כסלע חייב. אם כן מוכח דעשאה טרפה. כיון דקיימא לן טרפה אינה חי' חשיב נטילת נשמה:

ס) **והתוס'** יש לומר דפסקו כר' עקיבא והכי מהסביר כיון דבטיא דר' חסדא דטולדו סומני טרפה דגיס אליבא דר' עקיבא כמו שפרש"י.

לכל דבריו. אבל לדעת הומוס' [בגא קמא (דף ע"ו). דביבור המחיל שחיטה בבורה (דף ל"ב). דביבור המחיל הא] דוקא ישראל בטמאה נכרי בטמאה. אבל ישראל בטמאה חשונה מזה. הדבר ברור דאחר כך אין בו עוד שום חיוב ופשוט: א

7 ע) **ויש** להסתפק לדעת הומוס' בשחט טמאה אם חייב תיכף משום נטילת נשמה. דאפשר דוקא בטמאה דחשונה מתה לגמרי ובסתם שחט קאי דהיינו בטמאה וכשחט דמתניתין בבני חייב תיכף אף בטמאה מפרכסת. אבל בטמאה לא יתחייב עד שחמות לגמרי:

כא) **עוד** יש להסתפק אם תמלא לומר דשחט טמאה חייב משום דחשונה מתה לטמא טומאת אוכלין על כל פנים. אכתי איכא למיבטי נהר דהמה טמאה או טמאה דקיימא לן פרק העור והרוטב דאין בה טומאה של כלום. אם חייב בשבת תיכף קודם שחמות:

כב) **עוד** יש להסתפק אם עשה בהמה טרפה כיון שעוד אינה יכולה לחיות. אם חייב משום נטילת נשמה. ואין לפשוט מהא דתנן פרק אלו דברים שחט קרבן פסח ומנא טרפה חייב. אלמא דחי' חשיבין לה וחייב על שחיטתו ממילא אינו חייב על מה שעשאה טרפה. הא לימא שכבר הוכחנו לדעת הרמב"ם דאפילו נשחט בה שנים חייב אם המיתה אחר כך. ואף על פי כן חייב השוחט תיכף בשעת שחיטתו. [ובגל אלה אין לפשוט דפשיטא דחייב דאפילו מובל לבד הוי מולדה דנטילת נשמה. שהרי כתבו הומוס' דמובל אינו חייב רק על הולאת הדם כי הדם הוא הנפש ואינו חייב אלא אם לריך להולאת הדם. ואם לא כן הוי מלאכה שאינה לריכה לגופה]:

כג) **והנה** ראיתי להרמב"ם צ"ח המשנה פרק קמא דחולין דשוחט בשבת במיוד שחיטתו פסולה. דמשתחיל לטעות חבורה בלאר קודם שיחיל לשחוט הוא מחלל שבת [כוונתו דהוי שחיטת מומר]. ואם חרזה לבאר יותר האמר משעה שיחיל לשחוט קלת הסימנים הוא מחלל שבת ובשעה שיגמור השחיטה הוא פסול. עד כאן לשונו:

כד) **והמעין** בדבריו יראה שחילת דבריו הם שמחלל שבת בעשיית חבורה. ומיובא דחובל סבירא לי' להרמב"ם [בפי' המשניות פרק שמונה שרלים ובהלכותיו] משום משרק. וסוף דבריו כשמבאר יותר לא הזכיר עשיית חבורה רק שמחלל בחילת שחיטה וחייב משום שחט. וזה הביאור יותר. דאי משום מפרק אינו מחויב אלא בשלרין לדם כמו שכתב הרמב"ם בהלכותיו. ואם כן כשאין לריך לדם הוי שחיטתו כשרה. על כן מבאר יותר דנעשה מומר בשחיטת קלת הסימנים וחייב משום שחט אפילו אינו לריך לדם:

כה) **והנה** מפורש דחייב משום שחט משום נטילת נשמה אף בשחיטת קלת הסימנים אף דאינו אלא מטעם טרפה בעלמא. על כרחין משיס דאינו חי' חשיב נטילת נשמה. ואם כן נפשוט כל הסיקות. דכל שכן בנחירה דחייב. וכל שכן דכל שכן בשחט טמאה דחייב.

מתכוין בשביל הנזק, מ"מ דבר שאינו מתכוין בפסיק רישיה מודה ר' שמעון וכל ענין חייב, ודברי הירושלמי פירש צענין אחר. והרב המגיד כאן הכ"ג מביא דברי הירושלמי הנ"ל. ועיין שלטי הגבורים לאלפסי שם.

ג] הפורש

מלודת ונשעת פרישתו נכנסה מיה נחוכה חייב, אבל אם נכנסה אח"כ נחוכה פטור דלוי יודע אם ילוד אם לאו, והס

דברי המוס' בשבת י"ז ע"ב ד"ה אין פורסין, הוצאו במגן אברהם סי' שט"ו סק"ע. ואינו מבין, אפילו אם יודע שמתקן כיון דנכנסה בעצמה בלא מעשה שלו ודאי פטור, ועיין פרי מגדים [שם באשל סק"ט] ומגן אברהם סק"ד, ו"ע צוה"א.

ד] וצריך

מוס' וע"ה ע"א ד"ה הבל, הביאו ירושלמי [פ"ו ה"ב, נ"ב ע"א] דבחלוון לא שייך לידה. ואין הירושלמי צדי אי דוקא בחלוון או בכל

הדגים לא שייך לידה. ועיין מגן אברהם סי' חל"ו סק"ו מביא בשם רש"ל [ב"ס של שלמה ב"ה פ"ג דין ג'] דלין דגים לידה, ורש"ל הוציא מהירושלמי, נראה דזה הירושלמי שמתבאר החוס' כאן]. ועיין מגן אברהם שמה דכריו, דודאי שייך לידה דגים, ואינו מבין, כיון שהמוס' הביאו ג"כ הירושלמי היה דלד חלוון אינו חייב בשום לידה, ומלד הקבוצה מה לי חלוון או שאר דגים, דגם חלוון דג

הוא כמבואר במנחת מ"ד ע"א ור"מ פ"ב מגילת ה"ב, אך אין הירושלמי צדי. עכ"פ בש"ס דלין ע"ה ע"א מבואר דיש לידה בחלוון, הוא הדין בכל הדגים, וכן הוא בר"מ כאן הי"ט, ובדודאי קיי"ל בש"ס דלין נגד הירושלמי. שזו ראיה בספר

פני יהושע שם שהסב דברי הירושלמי לדרך אחר דלא כהמוס', ע"ה.

כט. השוחט

ז] צריך

ר"מ כאן פיי"א ה"ל א"י. והכלל, השוחט או החונק או נחיה לרך אם נוטל נשמה מאיזה בעל חי הפרה ורצה מוכר ונקנה או נחיה מעפר, חייב משום נטילת נשמה, אך בעלי חיים שהוחתם מן הגללים ומהפירות שהבאישו וכיוצא בהן, פטור הורגם. ועיין במגיד משה מביא שיטת הרמב"ן [בשבת י"ב ע"א] דאף הנתהוה מעפר פטור, רק אם יש בעליו פרה ורבה ע"ה.

ב] והנה

כשוחט אם חייב משום מפרק או לונב ג"כ, כבר דברנו לעיל, וכאן נדבר רק משום זו דנטילת נשמה. וכחז' הר"מ בה"ל א"י מהש"ס ק"ו ע"ב, דלא העלה דג הממים והנימו עד שימות ואפילו אם רק יבש קלט בין סנפיריו חייב שעוד אינו יכול לחיות, ע"כ. מבואר דלין לרך שימות הבעל חי מיקף, רק כיון שעשה בו דבר שאינו יכול לחיות, על עשה זו חייב משום נטילת נשמה, וכמו כן השוחט אף שמפרקם עדיין חייב משום נטילת נשמה, דלין לרך שימות מיד.

לפי זה

זה אם עושה אחד מבעלי חיים טריפה ג"כ חייב, כיון דטריפה אינה חיה, אף דחיה איה וזן מ"מ הוא ליה נטילת נשמה כמו דג אף דחיה איה ומנ"ו. וכן בהורג נפש, אם עשאו טריפה באופן שאינו יכול לחיות חייבה, דהכי נמי הוא ליה נטילת נשמה, וזה ברור ופשוט. גם נראה לי אם עשה טריפה או הכאה שימות בה הבעל חי בלא עסק רפואה אבל יש רפואה על ידי עסקי רפואה, כמבואר בר"מ פ"ב מרוא"ה [ה"ח] דגם לטריפה יש רפואה ועיין ר"מ ה"ל שמיטה [פ"י] [פ"י] אינו חייב, דלא הוא נטילת נשמה כיון דיכול לחיות על ידי רפואה, דגם ברוא"ה הדין כן. ומ"מ אפשר לחלק דברוא"ה לא קטלינן ובשבת חייב, אך אחר הענין נראה דלין חילוק ולא הוא נטילת נשמה כיון דיכול לחיות.

ג] ואני

מסופק בלא יש בבעל חי חכמה שאינו יכול לחיות, כגון שהוא טריפה או נטילה או דג שיבש בין סנפיריו, וכל אחד והרגו שמת מיקף או שקירב את מימתו, אם חייב משום נטילת נשמה. והנה גבי רוא"ה קיימא לן דלא היה טריפה שאינו יכול לחיות או גוסס צדי אדם, אינו חייב השני על הריגתו דברוא"ה קטילה הוא בפקסו סימני חיות, עיין בפנהלרין ע"ה ע"א ור"מ ה"ל רוא"ה פ"ב ה"ל א"י, א"כ כאן נמי אפשר בפקסו סימני חיות אינו חייב בשבת על שהרגו לגמרי או קירב מימתו, או אפשר לענין שבת שאינו והוי ליה נטילת נשמה. וראיתי בפרי מגדים סי' שט"ו במשנתו סק"ה שכתב בשעת רוב שנים ומפרכסת חייב המוטל משום נטילת נשמה, והעד לזה דין נח החוסך ממפרכת חייב משום אבר מן החי, היינו כבר בנפשו וגו' אי לאו משום מי איכא מדי וכו', חיון דהוי כמי, ע"ה. ולעני"ד מאבר מן החי אין ללמוד, אע"פ

דחי הוא, מ"מ כיון דנפקסו סימני חיותו לא שייך נטילת נשמה, כמו הורג טריפה דודאי חי ומ"מ פטור ברוא"ה, הוא הדין נמי בשבת. ועיין פירוש המשנה להר"מ ריש חולין במשנה השוחט בשבת, כתב שמשוחט קנה סימנים הוא מחולל שבת. נראה דוקא בהחלת הסימנים דעשה נטילה חייב אבל לא אחר זה, רק דהשמיטה פקולה לחילל שבת קודם גמר שמיטה, ע"ה ש"י, ומ"מ דבר זה ל"ע

ז] צריך

לנפל בן ח' מבואר להדיא בש"ס קל"ו ע"א גבי מילה דמתחך בשב' בעלתא, ולא שייך נטילת נשמה, כי רוב הראשונים מחייבים בחובל בשום נטילת נשמה כמו שהבאנו לעיל [במלאכת דש אות ג'] ובבן ח' לא שייך נטילת נשמה, א"כ הורג בן ח' בשבת ודאי פטור. וגם אפילו בן נח מותר לאכול בן ח' חי' כי לאו נפש הוא כלל כמבואר בלשון הגמ' מתחך בשב' וכו' כאבן וכו' [שם קל"ה ע"א], וכבר ביארתי במעורר וה"ו דבן נח אינו חייב על אבר מן החי מן נפל, ופשיטא לי דלא שייך נטילת נשמה, כן נראה ברור.

ז] צריך

בחולין ע"ה ע"א גבי דג מקרע, היינו יבש בין סנפיריו, דרבי עקיבא סובר דהוי כחמו ומטמאים טומאת אובלים, ומכעיא שם בטולדו דג

ז] צריך

סימני טריפות, ע"ה ש"ס. א"כ הכי נמי אם עשה לדג טריפה או אם היה טריפה והרג אותו הלוי באיכעיא שם ועלתה במיקו, הכא נמי לענין שבת הוי ספק, כמו שכתבנו למעלה, ע"ה ש"ס בגמרא.

ז] צריך

לפילו לשיטת הרבה ראשונים דכלל חובל שייך נטילת נשמה אף דחי אחר כך, כי נטילת קנה הדם הוא ליה נטילת נשמה, מ"מ דבריו לעיל שייכים, דאפשר דוקא בחי, אבל דטריפה או נטילה כיון דקפוח למוח ופקסו סימני חיותו לא שייך אחר כך כלל נטילת נשמה, וזה פשוט.

ל. המפשיט

א] לשון

הר"מ כאן פיי"א ה"ה, המפשיט מן העור כדי לעשות קמיע חייב, אחר"כ ב"ה ו' כתב המפריך דוכסופוטוס מעל הקלף הרי זה מולדת מפשיט, עכ"ל. והנה השיעור הוא דמפשיט כדי לעשות קמיע כתב הרב המגיד דלמלד דמבואר בדף ע"ה ע"ב לענין הוצאה עור כדי לעשות קמיע, ובגמ' ע"ה ע"א לעבדו וכו', והסוגיא מוכחת דכל המלאכות הנעשות בעור וכו', וכבר כתבתי [לעיל מלאכת דש-אות ז'] דרוב השיעורים נלמדו מהוצאה, וז"ע מאד דברי בדף ע"ה ע"א מקפין דוקא בעור יבש דחוי לעבוד שיעורו כדי קמיע, אבל בנישולט, פירש"י לה כמו שהפשט, לריך שיעור יותר כדי לצור לעבוד, אבל למה במפשיט די בקמיע הא בהוצאה לריך כדי לצור, הכא נמי, וז"ע.

ב] מה

שכתב המפריך קלף מדוכסופוטוס ולא כתב שיעור, נראה דמפך אדלעיל, וז"ע דלש דעמו כדי לעשות קלף ודוכסופוטוס הוי ליה הדין כמו בקלף ודוכסופוטוס, וזקלף ודוכסופוטוס יש שיעורים אחרים בהוצאה עיין ר"מ פ"ה ה"ט וז"ע ע"ה ע"ב. ועיין בחי' אדם במלאכת קורע כלל כ"ט בשבת אדם סק"ג]. דמפריך קלף אינו חייב משום קורע רק משום מפשיט, ע"ה ש"ס הטעם, ועיין שבת קל"ו ע"א גבי הפשטה דשקיל ליה בכריו עיין רש"י דהוי ליה רק שבות ועיין מוס' שם, והר"מ לא הביא זה דהוא פשוט בכל מלאכת שבת אם הוא אינו בדרך מלאכה והוי ליה ללאחר יד פטור, ופשוט.

לא. המעבד

א] לשון

הר"מ פיי"א ה"ה, המעבד מן העור כדי לעשות קמיע חייב, ואחד המולת ואחד המעבד שהמליטה מין עיבוד היא. ואח"כ ב"ה ו' כתב, הדורס על העור ברגלו עד שיתקשה או המרככו צידו ומושכו ומשואו אותו וכו' הרי זה מולדת מעבד וחייב, ע"כ. ובפרק כלל גדול ע"ה ע"ב דאמרינן שם היינו מולת והיינו מעבד, ופירש"י אטו מליחה לאו לורך עיבוד הוא, וכוננו אף דמלח לנד אינו מתעבד, מ"מ כיון דלורך [עיבוד] הוא הוי מעבד, ועיין לקמן ע"ה ע"א שלשה עורות מלח וכו' היינו לא קמיה וכו', א"כ בעורות לעיבוד לריכס הרבה דברים מליח וקמיה ועיין, כל אחד מהדברים הוי מעבד, כמו שכתב הר"מ לעיל [פ"ט ה"ד] גבי מבשל דכל אלו מרכי הנישול.

ב] ומבואר

בצילה י"א ע"א שמוחין על העור כבר ללל, ועיין רש"י כיון דמולחין מעט אבל ללי כעין קדרה אסור דהוי ליה מעבד, מבואר דיש שיעור במליחת עור, דכמו ללי מותר וענין קדרה אסור, אך

ה) וע"ה

להלן מצוה ל"ד אות ה'. ו) ראה לעיל הערה ד'. שיטת הריב"ם הובא בחוס' ר"ד שבת קל"ו ע"ב דשוחט את הטריפה בשבת אינו חייב משום נטילת נשמה כיון דכמתה דימא. אמנם החוס' ר"ד רתה דבריו וכו' ברשב"א וברמב"ן שם, והביאו ראה מש"ס פסחים ע"ב ע"א [עין המרת ישראל]. ז) כוונת הר"מ דחייב גם על ההתחלה, אבל לומר שאינו חייב רק על ההתחלה ולא על הגמר זה לא עלה כלל ברעמו (המרת ישראל).

ח) עיין

להלן מצוה ח"ב בקומץ מנחה.

א) במג"א סימן רנ"ב סק"ב כתב י"דממה שכתבתי בסי' שט"ו סק"ט גבי מצודה בשם זחוס' משמע דחייב תטאת ברוב דאחי ממילא.

ב) ראיתי היש"ש הוא מהירושלמי שם דף מ"ח ע"ב [הובא לעיל מלאכת קוצר אות ב' ד"ה וברשב"א] [ערוגת הבושם א"ח סי' פ"ו].

ג) במלאכות דש אות ד' וצובע אות ד', וע"ה מלאכת קוצר אות ב'.

ד) בחוס' חולין כ"ט ע"ב ד"ה בגון, כתבו דבסימן אחד לא מחייב משום שבת שלא תיקן כלום [אבני נזר א"ח סי' קצ"ו סי' כ"ו, וע"ה שם סי' כ"ב דפירושו המשינוי חולין [המבא לקמן] חולק על החוס'.

ה) וע"ה

ו) ראה

ז) כוונת

ח) עיין

מצוה ל"ב שלא לעשות מלאכה בשבת אב כח) הצד אב כט) השוחט שמואל קבו

15

ס] וכלל
ותר לכתוב
כן מפורש
זלא לכתוב
ז תא
זר עומד
לא הכנס
אין פלי
ק"י שפיר
דמיה
על לידתו
דול שהיה
אפי' לכתוב
הלפני
וע' מוזיקה
זר לפניה
ומים ופלי
אחת ה
ואר ש
ד"ב כתב
ז ונטי
ז] ולפני
פ"י שאם
ז לכתוב
ז או לכתוב
להליל אפי'
זה"ת כגון
שאר חזק
זי בשחז
[חיי חזק
חת כנפיו
שך [ונגזר
לה משום
זמן פטור
ששיעורו
זי בחד
חזני כז
זמן סכנ
חות ק"ד
ז צורה
זר קרלים
זבל אקור
התוס'

התוס' צצנת ק"ז כתבו הטעם לכיון ששמונה
האמורים צתורה יש להם עור כלודין
למנוח לזורך עורן משא"כ צשאר קרלים שאין
עור והרין ז"ל כתב שהטעם משום דשמונה
אין דרכן להזיק וע"כ משמאל כלודין
לורך משא"כ צשאר קרלים שדרכן להזיק
משמאל רק כדי שלא יזיק ולפי דבריו
משמאל גם צשאר קרלים שאין דרכו להזיק
דדינו כמו צשמונה קרלים אפי"י שאין לו
כ"כ המ"צ צציחור הלכה קס ד"ה שמונה
ולרמב"ם ז"ל אפי' נחכוין להדיח כלודין
ללורך לעולם היא חייב [ק"י ק"י קט"ז
ועשמו של הרמב"ם דק"ל ומלאכה ק"ל
לגופה חייב כ"ל ק"י ג']

ל הרנגולת. כבר נהצטרו לעיל דין צ"י
ומדברי כל דיני תרנגולין עיי"ש ועיין צמ"י
ה' צצנת כלל ז' ק"ד (הציחו המ"צ צק"ק
ש"ס צהתרגולות טעמיה ל"ב הי"כ כש"ד
לחפסה וז"ל לרדוף אחרי' וזו אין שייך
מה"ת אפי' לא הורגלה עדיין צציתו ועיין
חז"ל חז"ל יאיר ק"י קס"ד כתב לענין נשים
התרגולות שצציתם שאם יודע שלא ישמעו
צידם כיון שצידה אינו מפורק צתורה
הרמב"ם צצנת ק"י ק"י קט"ז
חולק עליו עיי"ש.

אב כ"ט) מלאכת השוחט

פימן ס"א בביאור מלאכת השוחט ופרטי דיני

השוחט חייב ולא קומט צצצד אלא כל הנוטל
כשמונה לאחד וכל מיני חיה ובהונה ועוף ודג
צין צשחיתה צין צכחירה צין צהכאה ה"ז
צצנת ה' צצנת פ"ח ה"א ועיין לעיל ק"י
ח"ס ק"ה ח"ס י"ק צשוחט גם נשום לוצע] וכ"ל
השוחט קמוך למוט"ק וכתנצלה צידו ופרכסה
עד הלילה וכן ההורג אחד מהצעלי חיים קמוך
למוט"ק ופרכסה עד הלילה ה"ז פטור דחטי
חייב הוא טעמו שמתחייב גם צשכחנצלה צידו
דה"ל ומתקן עכ"פ לגצי צן נח כדאיתא צפסחים
ק"י ע"ג ע"א וז"ל צכגון דל דגם לצן נח לא
הותרה עד מולט"ק ה"ז דומה לסופת את הקדרה
על האש קמוך למוט"ק ולא נחצטלה עד הלילה

וודאי פטור [כן עלה צדעתי צהשקפה ראשנה
חונס ח"כ ראיתי שאין זה דמיון צצצלמח
צצצול לא נגמר גוף המלאכה עד הלילה ואם
יקלק הקדרה ונחש עד שלא נחצטל לא יצא
כלל לידי צצצול על ידו ומשא"כ צצ"ד הלא עיקר
המלאכה היא נטילת הנשמה וזה הלא נגמר
לגמרי ואפי"י שנופרכסה עדיין זמ"א א"א שלא
חמות עכ"פ ע"י מעשיו ע"כ צוודאי חייב גם
צכה"ג וגם צצצול גופי" י"ג"כ צזה חילוקי דיעות
כמו שהצחתי צהשמונות לק"י ז' ק"א עיי"ש
*עוד כ"ל שאין חייב משום נטילת נשמה
אלא דווקא ההורג צידים לפי זרק צו חץ
ומחוק והמיתו ה"ז חייב משום נטילת נשמה
אבל אם צעלמו לא עשה מעשה ורק סגרס לו
המיתה כגון שקיסה הכלב או הנחש וכיוצ"צ
צאחד מהצעלי חיים אפי' עמוד הוא כנגד הצעל
חי שלא יוכל להליל עלמו או אפי' רדף גם
הוא אחר הצע"ח ועי"ז השיגו הכלב או הנחש
וכיוצ"צ והמיתו ה"ז פטור עכ"פ משום קומט
אפי' לפי"ד הקוצרים דלענין צידה חייב גם
צכה"ג כ"ל ק"י כ"ט ק"י דצצלמח צצידה כיון
שעיקר מלאכת הצידה מה שנוצריה את הצע"ח
לנזקם סכלוד צו ונועל צפניו א"כ גם צזה כל
שהקצרו עכ"פ ליד הכלב קיוכל ללודו ה"ל
כנוצריהו לנזקם סכלוד צו כי כאן נחצצ הכלב
כנוקם סכלוד צו משא"כ צצ"ד ה"ל הוא רק
גורם מיתת הצע"ח ואינו עושה מעשה כלל
צעלם המיתה א"כ וודאי דפטור ולא עוד אלא
אפי' כפתו והסליכו לחיה רעה אולי גם צזה
אין צו משום נטילת נשמה דה"ל ג"כ רק גורם
מיתתו לא מניית ממש ומי"ז ח"ס כפתו והסליכו
לאש או סכצצ עליו צמים שלא יוכל לעלות
עד שמת זה הוי וודאי צכלל נטילת נשמה
לעני"ד דמה לי ח"ס וכה אותו צחרצ או צנוקל
וכיוצ"צ או שמונית אותו צאש וצמים וכיוצ"צ
סוף כל סוף הלא הוא ניהו העושה מעשה
מוט צגוף המיתה [כן כ"ל עיין לקון מלה
ל"ד לענין שפיכת דמים צאופכים אלה] ומה"ט
כ"ל סגס מה שהמליחו עתה צאיהו מקומן
להמית המהחייצין מיתה לנלכות ע"י שמוטיצין
אותן צכסא שהיא מחוצרת להלעקטערישע
ופותחין המפתח של הלעקטערי ועי"ז נשמות
יולת כרגע הנה פשוט שמי שפותח זה המפתח
כקיוטצ הצעל מי צזה הכסא ומנייתו צזה האופן
דומחייב

ס"ט גולדו שמואל

חלק ט"ז

בר"ל ל"א א"ר א"ר ק"יין צ"ח

א"י צ"ד ג"ק אגוז י"צ"ו

מבואר בחידושי הרמב"ן (שנמ י"ג ע"א ד"ה ה) והתהלה לדוד (סי' ט"ז ס"ק י"א) לא העיר בזה.

ואגב במאי דנחלקו הרשב"א (שס ק"ו ע"ג ד"ה מוספמא ישנ אמר) והר"ן (שס ד"ה השני חייב) בנועל דלת לשמור הבית, ועל ידי זה נמצא הצבי ניצוד בתוכה, דדעת הרשב"א דלא

חשיב פסיק רישא ומותר, כבר הארכנו בזה בקונטרס גרמא לשבת ע"ש, ולכן לא נכתוב בזה כאן. ולדינא מדברי הרמ"א (סי' ט"ז ס"ג) בדין צידת זבובים בתוך התיבה מוכח דלא ס"ל כשיטת הרשב"א, ודעתו דחשיב פסיק רישא אף דאינו מכויץ לצידה, וכן העיר בהגהות רע"א (שס מג"א ס"ק י"א).

השוחט

מלאכת שוחט

76 כתב הרמב"ם (פרק י"א הל' א') השוחט חייב, ולא שוחט בלבד אלא כל הנוטל נשמה לאחד מכל מיני חיה ובהמה ועוף ודג ושרץ בין בשחיטה בין בנחירה וכו' חייב, החונק את החי עד שימות, הרי זה תולדת שוחט וכו' ע"כ.

והנה בגמרא (שנמ ע"ה ע"א) מקשה על מתני' דתני שוחט בין ל"ט מלאכות, שוחט משום מאי מחייב, ומסיק דחייב משום נטילת נשמה, ופי' רש"י (ד"ה שוחט) שחיטה במלאכת המשכן היכא, ומאי עבידתא, אי מעורות אילים מאודמים, למה לי בהו שחיטה, בחניקה נמי סגי עכ"ל. וכוונת רש"י לבאר קושית הגמרא דלכאורה הלא שחיטה היה במשכן כדי להשתמש בעורות אלים, ומפרש רש"י דבמשכן לא היה צריך שחיטה דוקא, וכו'. אמנם עדיין צ"ע דמה לי שחיטה ומה לי חניקה.

ובשו"ת אבני נזר (סי' קנ"ז אות א'-ג') נתקשה בזה, וכתב לתרץ דכיון דבמשכן לא

הוצרכו לשחיטה רק להמיתם ואפילו בחניקה, נמצא שהשחיטה לאו היינו מלאכה, רק המיתה וכו', וא"כ השוחט שנים או רוב שנים דכל זמן שהוא מפרכסת עדיין הוא כחי (עי' מולין ל' ע"א), ולא מתה עד מוצאי שבת לא יתחייב. וממאי דקתני במשנה השוחט, נראה דשחיטה הוא המלאכה ותיכף בעת השחיטה חייב אף שעדיין הוא מפרכסת, ולהכי מקשה שחיטה דעדיין הוא כחי משום מאי מחייב. ועל זה משני דהחייב שוחט משום נטילת נשמה ר"ל דעל ידי שחיטת רוב ב' סימנים חשוב מיפק חיותא בכך, כדאיתא בחולין (ל"ז ע"א) ותו לא מיחשב כחי.

ומיהו כתב שם האבני נזר (אות ע"ז, י"ט) דכל זה אתי שפיר לדעת הרמב"ם (פ"ג מהל' עומ"א ה"ד) דאף בישראל ששחט בהמה טהורה, הרי הוא כחיה לכל דבריה, כל זמן שהיא מפרכסת. אבל לפי מה שכתבו התוס' (נבא קמא ע"ז ע"א ד"ה שמיטה, נכורות ל"ג ע"א ד"ה הא לאמר) דדוקא בגוי ששחט או בבהמה טמאה הוא דאמרינן דהוי כחיה, אבל ישראל ששחט בהמה טהורה הרי היא חשובה כמת לכל דיני

התורה, אף בשעוד חשיב כאלו המיח קשיא לן שו:

עושה הבהמה נט

עוד כתב האבני דהרמב"ם (פ

לענין שחיטה בני במזיד שחיטתו פ לעשות חבורה בצו קודם שישחוט ון ושחיטתו שגומר

לבאר יותר מזה, ו הסימנים קודם ש שבת, ובשעה שיגו עכ"ל. וכיאר כו דחילול שבת הוא אף אם לא התחיל: ושוב כתב לבאר

התחיל בשחיטת ג מתחלת דבריו דחי מכיון דשחיטת הרנ דחובל אינו משוב מפרק (עי' לקמן אות אלא בשצריך להדו ח' הל' ז') על כן סימנים, וחייבו מי ידי זה עושה הב: לחיות, ומשום הכ משום נטילת ני

וע"ל כל פנים דעו דוקא בנוטל

טריפה דתו אינו נשמה, אולם מציו כגון) דחולקין וס"י במזיד שחיטתו

גר"ל ר תיב קיטן גוטמן סי"א

נטילת נשמה בעושה בהמה טריפה, ודעת הרמב"ם דחייב ודעת התוס' דפטור (ולק א"ס נריך להדס חייב כמו נחונל כלקמן א"ת ד'). ועי' בהגהות רע"א (יו"ד סי' ז' סעיף ה') מה שהאריך בדין שחיטה בשבת, ולפי דבריו אפשר דאינו מוכרח לומר דתוס' חולקים על הרמב"ם ביסוד מלאכת שוחט, כלומר דמודו נמי דאף בעושה בהמה טריפה יש בה משום נטילת נשמה, ומאי דס"ל דלא הוי מומר בתחילת שחיטתו הוא משום דחייב מקלקל עיי"ש. והמנחת חינוך (מלאכת שוחט א"ת ז') כתב בפשיטות דחייב על נטילת נשמה בעושה בעל חי טריפה, ולא כתב דתליא במחלוקת רמב"ם והתוס' הנ"ל.

שוחט בהמה ועדיין מפרכת

זנתבאר עוד מדברי האבני נזר הנ"ל דהשוחרט רוב סימנים חייב עלה מיד אף כשעדיין מפרכת, וכתב דהנפקא מינה בשוחט בשבת סמוך לחשיכה, ולא מתה עד מוצאי שבת דחייב, וכן העלה המנחת חינוך (ס"ט) להוכיח מדברי הרמב"ם גבי שולה דג מן הים [עי' לקמן (א"ת ז')], וכן כתב התולדות שמואל (סי' ס"א א"ת א') וכתב דלא דמי לדין שופת קדירה בשבת סמוך למוצאי שבת, שיש בזה מבוכה בין גדולי אחרונים אם חייב משום מבשל או לא [עי' בדברינו לעיל (מלאכת שוחט א"ת א')]. דהא עיקר המלאכה הוא נטילת נשמה, וזה נגמר תיכף בשעה ששחט אף שמפרכת עדיין, מה שאין כן בשופת קדירה דלא נגמרה מלאכת כישול עד שנתבשל עכ"פ כמאכל בן דרוסאי, או באפייה כדי קרימת פנים, עכתו"ד.

שולה דגים מן הים

ז' א"תא בגמרא (שנ"ק ק"ו ע"ג) אמר שמואל השולה דג מן הים, כיון שיבש בו כסלע חייב, [בניצוד ועומד במים מיירי, דליכא חיוב צידה (תוס' ד"ה כיון)]. ופירש"י חייב

משום נטילת נשמה, דתו לא חיי ע"כ. ופסק כן הרמב"ם (פי"א ה"א א') וז"ל החונק את החי עד שימות הרי זה תולדת שוחט, לפיכך אם העלה דג מספל של מים והניחו עד שמת, חייב משום חונק, ולא עד שימות, אלא כיון שיבש בו כסלע בין סנפיריו חייב, שעוד אינו יכול לחיות ע"כ.

וכתב המנחת חינוך (א"ת ז') דנשמע מן הדא דחייב על נטילת נשמה אף דאין הבעל חי מת תיכף, רק כיון דעשה בו דבר שאינו יכול לחיות עוד חייב, וא"כ הוא הדין בשוחט חייב אף דעדיין מפרכת.

זכבר כתבנו לעיל (א"ת א') דלפי זה פשוט שהשוחרט בהמה סמוך לזמן מוצאי שבת ופרכת עד הלילה דחייב, יעו"ש באורך. ועל פי זה יש לעיין בדין שלפנינו בשולה דג מן הספל של מים, אם חייב משום נטילת נשמה בלא נתייבש כסלע בין סנפיריו אלא במוצאי שבת, דהא בעת נטילתה עדיין היה בו חיות, ורק עומד להתייבש. ובספר טל אורות (דף רפ"ט) נסתפק בזה מי אמרינן כיון שהוציאו מן הים בשבת ובוודאי שימות אם לא יחזירנו, הוי ליה כאלו מת בשבת וחייב, או דלמא כיון דסוף סוף לא מת בשבת לא מחייב. והאריך בזה הרכה ומבאר בתוך דבריו דזה פשיטא ליה דאם הוציאו מן המים מתחילה על מנת להחזירה לתוך המים, ובינה לבינה לא יתייבש ודאי פטור, דמעיקרא לא הוציאו על מנת שימות, כי קא מספקא לן בהוציאו מן המים על מנת שלא להחזירו ונתייבש בין סנפיריו במוצאי שבת, בזה יש להסתפק אם משעה ראשונה חייב דהיה בשבת. ומסיק הטל אורות דמדברי הרמב"ם הנ"ל שכתב בזה"ל לפיכך אם העלה דג מספל של מים והניחו עד שמת חייב משום חונק עכ"ל. נראה דלא חייב משום נטילת נשמה אלא כשימות, לפי זה אם הוציאו

מן המים בשבת חיובא משום

וראיתי בספר נ דהקשה (א"ת סי' ז') דבכל בעת פעולתו הר המלאכה, אף אם המלאכה אחר זמן אם פרס מצודה מצויים, אף באופן המצודה, אפילו הנ כיון דלא התחיל כ ודוקא לענין בישול האש ומתבשל מאי בישול במשכן, [וב (א"ת ז') ועי' שם שכתבו כן, ועי' ע לשבת באורך]. ו דאמרינן דשולה דג עד שיבש כסלע בי וחונק שהיה במשנ ממש ולא באופן אח"כ, וא"כ לא ואמא

זרענ"ד נראה דהנו סביב צוא. לנשימה, וודאי דל: שאינו מת ממש בא לזורק חץ והולך ומ דבכחו בא החץ אי הכי נמי בזה הרי עע ממנו החיות, דבלא כן שולה דג מהמים להם כאויר לנשימה, עשה מעשה רציחו המים אח"כ (עי' לקס

ומקום היה לומר דכיון דבזה שהוציא הדג מן המים, כבר איתעביד הפעולה שעל ידו יתייבש לאחר זמן, ורק ע"י שהחזירו לתוך המים סילק פעולה ראשונה, משום הכי איכא איסור מן התורה בדבר שהרי איתעביד הדבר המביא לידי נטילת נשמה, אבל ע"י בדברינו לעיל (מלאכת קוטר אום י"ד) מה שכתבנו להוכיח גבי עציץ נקוב, דבמגביהו מן הקרקע על מנת להחזירו לא חשיב קוצר, ממאי דהתירו במקום כבוד הבריות להגביה העציץ נקוב ולקנח על ידו, אם דעתו להחזירו ע"ש, ומוכח מינה דלא הוי איסור תורה כלל דרק שבות בעלמא מותר במקום כבוד הבריות, א"כ מוכחא שכל דדעתו מעיקרא להחזירו למקום יניקתו וחיותו לא חשיב אפילו כחצי שיעור, וא"כ הוא הדין נמי בשולה דג ובדעתו להחזירו למים לא מחייב משום נטילת נשמה (וע"ע שם מש"כ צוה).

חובל משום נטילת נשמה

ד) איתא בגמרא (שנת ק"ז ע"א) תני ר' אבהו קמיה דר' יוחנן, כל המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומבעיר, א"ל פוק תני לברא וכו' ואם תמצא לומר משנה חובל בצריך לכלבו [בצריך לדם היוצא מן החבלה לכלבו, רש"י וכו', ומקשה והא אגן תנן כל המקלקלין פטורין, ומשני מתני' דפוטר ר' יהודה, וברייתא דמחייב ר' שמעון ע"כ, ומפרש בגמרא שם דטעמא דר' שמעון דמחייב במקלקל בחבורה, מדאיצטריך קרא למישרי מילה בשבת, הא חובל בעלמא חייב ע"ש. ופירש"י מתני' ר' יהודה היא דאמר מלאכה שאי"צ לגופה חייב עליה, וברייתא דמחייב בחובל ומבעיר אף במקלקל ר' שמעון היא דאמר מלאכה שאי"צ לגופה פטור, עכתו"ד ע"ש שהאריך בזה, [ויתבאר קצת לקמן (אות ז')] בדברינו בביאור שיטת הר"ה ע"ש, ועוד כתבנו בזה לעיל מלאכת חורש (אות ד') ע"ש].

אבר התוס' (שם ד"ה מון ממונל, וד"ה נמונל ונרין ללנו) הקשו על פירש"י, ופירשו בדרך אחר ותוכן דבריהם דפלוגתת ר' יהודה ור' שמעון במקלקל בחבורה אינו תלוי בפלוגתא דמלאכה שאי"צ לגופה, ומבואר בדבריהם דאף במקלקל בחבורה לא מחייב לר' שמעון אלא אם הוי מלאכה הצריכה לגופה, (מש"כ לפירש"י וכמו שימצא שם נס"ד). ועוד כתבו דפלוגתא דר' יוחנן ור' אבהו אתיא אליבא דר' שמעון דס"ל דמקלקל בחבורה חייב, דר' יוחנן ס"ל דמ"מ בעינן שיהא תיקון קצת, כגון דצריך לכלבו, ואף על פי דעדיין חשיב מקלקל דאין זה תיקון חשיב חייב עליה, ושעמו דהא יליף לה ר' שמעון דחייב במקלקל בחבורה מדאיצטריך קרא למישרי מילה בשבת וכנ"ל, ומילה הוי תיקון קצת שהוא צורך מצוה. ור' אבהו ס"ל דכיון דעל כרחך לר' שמעון חייב אף בליכא רק תיקון כל דהו דחשיב מקלקל, אם כן לא בעיא שיהא מתקן כלל, ואף בקלקול גמור נמי חייב ע"ש [ועי' לקמן (אות ה')] טעם אחר בהא דס"ל לר' אבהו דחייב אף בקלקול גמור].

ונחלקו הפוסקים בטעם חיובו של חובל, דדעת הרמב"ם (פ"ט הל' ז') דחיובו הוא משום מלאכת מפרק, אבל התוס' (שם ע"ה ע"א ד"ה כי היכי) כתבו וז"ל ונראה וכו' דחובל חייב משום דהוי תולדה דשוחט וחייב משום נטילת נשמה, ונטילת דם היינו נטילת נשמה כדכתיב כי הדם הוא הנפש וכו', ע"כ, וביתר ביאור כתבו התוס' (כמוצות ה' ע"ז ד"ה דס) וז"ל ונראה לר"ת דהוצאת דם חשיבא נטילת נשמה, כי הדם הוא הנפש, וכשנוטל מקצתו נוטל מקצת נשמה ע"כ. ובתוס' הנ"ל סיימו בדבריהם אבל אין לפרש דנטילת נשמה [בחובל] היינו שמחליש אותו דבר שחובל בו, דגבי דם בתולים (עי' כמוצות שם דמיינ מסוס מונל) מה צריך לחלישות האשה, ובמילה מה צריך

לחלישות התינוק, אי נטילת

ובמג"א (סי' שט"ז) דחובל ח תולדה דדש וכו', ו נשמה שבאותו מ המפורשים וכו' עכ' שבאותו מקום, הוא כ"ז ע"א) המוציא דם שבאותו מקום ע"כ. המג"א ל' הירושל הוצאת הדם דהוא ה התוס' דחיובו משום ואין כוונתו על מה להדיא בשו"ע התני לשון המג"א, והוסיף התוס', אלמא דמפו הדם שהוא הנפש ופ (סי' ק

ונראה פשוט דהו משום נטי (אות א'), הוא אף ש נטילת נשמה הוא בי בעל חי ע"י ששוחו בבעל חי והוציא ד עצמה דהוא הנפש

ונחזור לדברי התו בחבורה בע לגופה, הנה מכח ז וא"ת צריך לכלבו מאי שנא מחופר גוני [דפטור משום דהו' וי"ל דלא דמי דהכא כדי לתת לכלבו ד

נחוצל ונרין
 ישו בדרך
 הודה ור'
 בפלוגתא
 ייהם דאף
 זעון אלא
 יכ לפירש"י
 וגתא דר'
 עון דס"ל
 "ל דמ"מ
 ל כלבו,
 זה תיקון
 לה ר'
 איצטריך
 זילה הוי
 זוהו ס"ל
 בליכא
 כן לא
 מור נמי
 חר בהא
 גמורן.

חובל,
 דחיובו
 (סס ע"ה
 דחובל
 משום
 נשמה
 , וביתר
 יס) וז"ל
 נשמה,
 ונ נוטל
 סימו
 נשמה
 ובל בו,
 וס מונל)
 ה צריך

לחלישות החינוק, אלא נטילת הדם עצמה קרי נטילת נשמה עכ"ד.

ובמג"א (סי' שט"ו ס"ק ט"ו) כתב יש אומרים דחובל חייב משום מפרק שהיא תולדה דדש וכו', ויש אומרים משום נטילת נשמה שבאותו מקום, וזה הסכימו רוב המפרשים וכו' עכ"ל. ולשונו נטילת נשמה שבאותו מקום, הוא לשון הירושלמי (פ"ו הל' ז' נ"ז ע"א) המוציא דם חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום ע"כ. ונראה בוודאי דאף דנקיט המג"א ל' הירושלמי, מ"מ כוונתו משום הוצאת הדם דהוא החיות שבאותו מקום וכפי התוס' דחיובו משום הוצאת הדם שהוא הנפש, ואין כוונתו על מה שמחליש האבר. וכן נראה להדיא בשו"ע התניא (סס סעיף י"ד) שהעתיק לשון המג"א, והוסיף כי הדם הוא הנפש כלשון התוס', אלמא דמפרש נמי לכוונתו להוצאת הדם שהוא הנפש ופשוט. ועיי' שו"ת אבני נזר (סי' קל"ח אות ג').

ונראה פשוט דהחיוב בחונק בהמה ומתה משום נטילת נשמה שכתבנו לעיל (אות א'), הוא אף שלא הוציא כלל דם, דחיוב נטילת נשמה הוא בין אם נוטל החיות מן בשר בעל חי ע"י ששוחטו או חונקו, או כשחובל בבעל חי והוציא דם וחייב על הוצאת הדם עצמה דהוא הנפש והוי כנוטל מקצת נשמה.

ונחזור לדברי התוס' דס"ל דאף במקלקל בחבורה בעינן שיהא מלאכה הצריכה לגופה, הנה מכח זה הקשו שם התוס' וז"ל וא"ת צריך לכלבו היכי חשיב צריכה לגופה, מאי שנא מחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה [דפטור משום דהו"ל מלאכה שא"צ לגופה], וי"ל דלא דמי דהכא הוא צריך לנטילת נשמה, כדי לתת לכלבו דהיינו הדם, כי הדם הוא

הנפש וכו' ע"כ. ולבאר כוונתם נראה דהנה יסוד מלאכת שחיטה הוא דע"י שחיטת הבעל חי או ע"י חניקתה יוצא החיות מן הבשר ועל זה חייב משום נטילת נשמה, ואף דבוודאי אין צריך להחיות גופא היוצא מן הבעל חי, מ"מ לא מיקרי מלאכה שא"צ לגופה, משום דתכלית המלאכה הוא על דרך דהוה במשכן, ובמשכן נמי לא היה המלאכה מפני שהיה צריכין עצם החיות שיצא ע"י הריגה, אלא דהרגו האילים מאדמים כדי להשתמש בעורותיהן [וכנ"ל (אות א')], א"כ ילפינן ממשכן דזה עצמה הוא תכלית המלאכה של שוחט, דכל שצריך להבשר לאכילה או לצורך אחר, מיקרי מלאכה הצריכה לגופה, וכמבואר בתוס' (סס נ"ד ע"א ד"ה ר"ט פוטרי) דכל דין צריכה לגופה יליף לה מאותה תכלית שהיה במשכן (עיי' מלאכת מנכה אות י"ז שניארנו שיטת המוס' גאורן).

ובהכי אתי שפיר מה שכתבו התוס' דמה שצריך הדם לכלבו מיחשב מלאכה הצריכה לגופה, דכמו בנוטל נשמה מבעל חי כדי לאכול הבשר וכדו' הוי מלאכה הצריכה לגופה כיון שצריך לזה התכלית כמו שהיה במשכן, כמו כן בנוטל הדם כיון שצריך להדם, חייב משום נטילת נשמה על הדם עצמה דנטל ממנה את החיות, אף שאינו צריך להחיות היוצא ממנה, מ"מ צריך הוא להדבר שיצא ממנו החיות להשתמש בו, הוי זה דומה למה ששחטו האילים במשכן כדי להשתמש בהם [ועיי' עוד בזה לקמן אות ה'].

חובל לרפואה

(ה) **והנה** כתב המג"א (סי' שט"ו ס"ק ט"ו) ונראה לי דחובל לרפואה לכולי עלמא חייב ע"כ. ולכאורה לפי דברי התוס' הנ"ל דחובל וצריך הדם לכלבו, חשיב מלאכה